

Jaarverslag 2023

de Rechtspraak

Rechtbank Overijssel

rechtbank Overijssel

Voor u ligt het jaarverslag 2023 van de rechtbank Overijssel. Hierin leest u op hoofdlijnen waarop we ons in het afgelopen jaar hebben gericht.

Vragen naar aanleiding van dit jaar verslag zijn van harte welkom:

communicatie.rb-ove@rechtspraak.nl

Inleiding

Terugblikken en vooruitkijken

Meer dan ooit was 2023 voor de rechtbank Overijssel een jaar van terugblikken en vooruitkijken. We vierden het afgelopen jaar dat de rechtbank 10 jaar bestond. Wat begon als een verstandshuwelijk tussen een afgesplitste rechtbank in Zwolle en een in haar voortbestaan bedreigde zelfstandige rechtbank in Almelo, is uitgegroeid tot een zelfbewuste, verregaand geïntegreerde organisatie, die tegen haar taak is opgewassen.

2023 was ook een jaar waarin we – als onderdeel van een landelijk visitatietraject – de kwaliteit van onze rechtspraak tegen het licht hebben gehouden. Wat gaat goed, wat kan er nog beter? En hoe zorgen we ervoor dat de zorg voor kwaliteit goed geborgd is in onze organisatie?

Tegelijkertijd ging het werk door en werd Overijssel ook in 2023 weer voorzien van gedegen, onafhankelijke rechtspraak. Rechtspraak die steeds vaker kon worden verzorgd binnen de daarvoor geldende wettelijke doorlooptijden, en met steeds verder slinkende voorraden. Landelijk staan we op dit vlak in de top van nagenoeg alle lijstjes. Het is vooral dankzij de inzet en loyaliteit van onze medewerkers en de kortere lijnen in de samenwerking dat we deze resultaten boeken.

Maar we beseffen ook dat het werk niet af is. In 2024 stoppen we opnieuw veel energie in het tijdig afdoen van zaken, waarbij de focus vooral gaat op de planning en eenvoudiger werkprocessen. De verwachting is dat dit ook een bijdrage gaat leveren aan het verlichten van de hoge werkdruk, die ook binnen onze rechtbank aanwezig is.

We kijken er verder naar uit om onder leiding van een nieuwe president het volgende lustrum van onze rechtbank in te gaan. In september 2023 nam Bart van Meegen afscheid als president van de rechtbank Overijssel. Onlangs is bekend geworden dat Fred van der Winkel hem vanaf 1 mei 2024 zal opvolgen. En we verwachten een start te maken met de bouw van de nieuwe rechtbank in Almelo, waarvoor in december 2023 de aanbesteding is gegund.

Financieel kende de rechtbank helaas wederom een moeilijk jaar. We hebben minder inkomsten doordat er fors minder zaken zijn afgedaan dan begroot. Daar staat tegenover dat we aan de kostenkant hebben bespaard. De rechtbank boekt over 2023 een beperkt verlies van 1,8 miljoen euro.

In dit jaar verslag leest u alles over bovenstaande onderwerpen, en nog veel meer. Wij wensen u veel leesplezier!

Het bestuur van de rechtbank Overijssel

Elmy Elderman
Ulbe van Houten
Mark van de Streek

Elmy Elderman

Ulbe van Houten

Mark van de Streek

“Het is vooral dankzij de inzet en loyaliteit van onze medewerkers dat we deze resultaten boeken.”

Rechtszaken

Meer zaken in 2023, voorraden verder geslonken

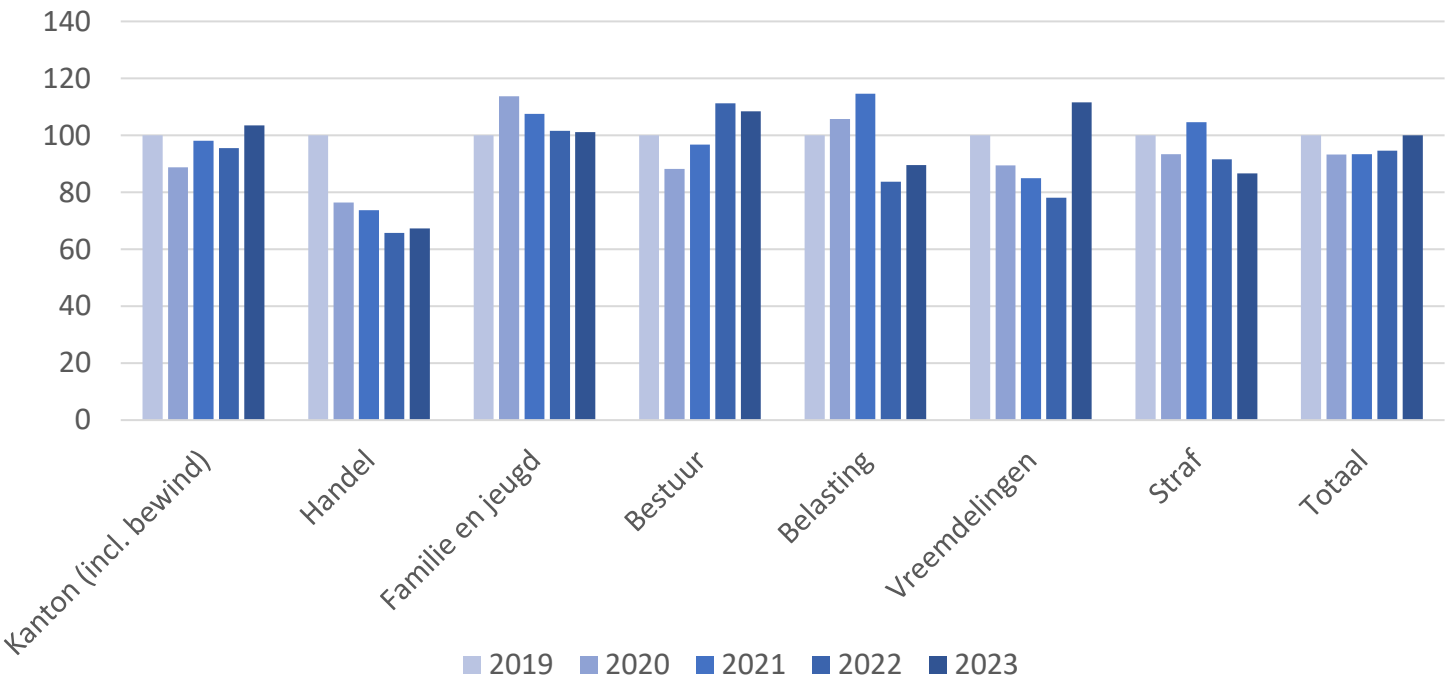
Groei aantal zaken

De rechtbank Overijssel behandelde in 2023 93.383 zaken. Dat zijn er 5.000 meer dan in 2022, een stijging van 5,7 procent. De stijging is vooral veroorzaakt door een groei van het aantal beheerszaken bij het team Toezicht (bewind). Ook zijn er meer vreemdelingenzaken (vooral beroepen niet tijdig) afgedaan. Bij strafrecht nam het aantal zaken juist af.

Zaken kosten meer tijd

We zien vooral bij handelszaken en familie- en jeugdzaken dat zaken ingewikkelder worden of om andere redenen meer aandacht vragen. De rechtbank Overijssel heeft daarnaast als concentratierechtbank veel grote strafzaken van het Landelijk Parket en het Functioneel Parket behandeld. Dit leidde hier tot meer megazaken. Dit zijn zaken die langer dan een zittingsdag duren. Bij de arrondissementszaken viel het aantal megazaken juist veel lager uit dan begroot.

Ontwikkeling aantal zaken per rechtsgebied (2019 = 100)

Kantonzaken
Inclusief bewindszaken

59.896

Handelszaken

2.671

Familie- en jeugdzaken

16.643

Bestuurszaken

1.764

Belastingzaken

621

Vreemdelingenzaken

3.207

Strafzaken

8.581

Totaal

93.383

2022: 55.329 2021: 56.764 2022: 2.612 2021: 2.923 2022: 16.699 2021: 17.689 2022: 1.810 2021: 1.574 2022: 581 2021: 795 2022: 2.245 2021: 2.444 2022: 9.062 2021: 10.353 2022: 88.338 2021: 87.177

Het jaar 2023 van de rechtbank in beeld

Een luchtfoto van het bouwrijp gemaakte terrein voor de nieuwe rechtbank Almelo, 10 jaar rechtbank Overijssel, de open dag met kinderzitting in Almelo, het afscheid van president Bart van Meegen, Summercourt, de uitwisseling van team Familie- en Jeugdrecht met Duitse collega's uit Celle en Hannover, de opnames van een video voor arbeidsmarktcommunicatie in Zwolle, nieuwe en gepromoveerde rechters tijdens de installatiezitting in Almelo, en het optreden van koren op open monumentendag in Zwolle.

10 jaar rechtbank Overijssel

Van “verstandshuwelijk” naar “verregaande integratie”

In 2023 vierde de rechtbank Overijssel haar tienjarig bestaan. Uiteraard is de rechtspraak al veel langer aanwezig in de provincie, maar het was in 2013 dat – na de herziening van de gerechtelijke kaart en de daarop volgende Splitsingswet – de rechtbank Overijssel in zijn huidige vorm ontstond.

In het afgelopen jaar is met een groot personeelsfeest stilgestaan bij het tienjarig bestaan. Veel medewerkers hebben de samenvoeging van de rechtbanken in Almelo en Zwolle en het kantongerecht in Enschede ook zelf nog meegemaakt.

In een interne blog stond de inmiddels vertrokken rechtbank-president Bart van Meegen stil bij het jubileum: “We zijn er gezamenlijk in geslaagd om een nieuwe rechtbank te vormen waar we elkaar over de locaties helpen, waar de lijnen kort zijn en waar we ons best doen om justitiabelen verder te helpen door zaken goed en voortvarend te behandelen. We voelen ons verwant aan de regio waarin en waarvoor we werken. We onderscheiden ons door een zorgzame, no-nonsense cultuur, waar het prettig werken is.”

Evaluatie Splitsingswet

Dat de rechtbank Overijssel in de tien jaar van haar bestaan een eigen plek op de Nederlandse rechtspraakkaart heeft verworven, blijkt in februari 2023 ook uit een Kamerbrief van minister Weerwind voor Rechtsbescherming over de Splitsingswet. Omdat de indeling van de rechtspraak in Overijssel en Gelderland sinds 2013 afwijkt van het landelijke beeld, werd een evaluatie gehouden om te kijken of de huidige indeling voldoet. De minister concludeert dat hij een toekomst met de huidige gerechtelijke indeling – en dus met een zelfstandige rechtbank Overijssel – met vertrouwen tegemoet ziet.

Scan de QR-code hiernaast
om de Kamerbrief te lezen

Visitatie

In februari 2023 ontving de rechtbank Overijssel een delegatie van de landelijke visitatiecommissie van de Rechtspraak. De vierjaarlijkse commissie richtte zich ditmaal op de kwaliteitsontwikkeling en de toepassing van de professionele standaarden in het dagelijks werk. In haar eindrapport stelt de commissie vast dat er “sprake is van een vergaande integratie tussen de locaties Almelo en Zwolle” en dat er sprake is van een “succesvolle platte organisatie”. Elders in dit jaarverslag meer over de inhoudelijke bevindingen van de visitatiecommissie.

Nu het jubileumjaar is afgerond, kijken we zelfbewust vooruit. Er is een nieuwe, succesvolle organisatie gegroeid. We richten ons nu op de bouw van een nieuw gerechtshuis in Almelo, waar we de komende decennia de Twentse samenleving kunnen blijven voorzien van gedegen, betrokken en onafhankelijke rechtspraak.

Afscheid president Bart van Meegen

Op 25 augustus kondigde president Bart van Meegen aan dat hij onze rechtbank ging verlaten, om per 1 oktober te starten als president van de rechtbank Amsterdam. Bart begon in 2015 als rechterlijk bestuurslid bij de rechtbank Overijssel. Na het vertrek van Takvor Avedissian in 2018 werd Bart benoemd tot president. In 2021 werd hij herbenoemd.

Barts jaren in Overijssel tekenden zich onder meer door de verdere integratie van de rechtbanklocaties in Almelo, Enschede en Zwolle, de coronacrisis en de voorbereidingen op de nieuwbouw in Almelo. Daarnaast ziet Bart de digitalisering van het werk en de verjonging van het personeelsbestand ook als belangrijke ontwikkelingen in zijn periode als president.

Op 26 september is tijdens een goedbezochte receptie afscheid genomen van Bart.

Totdat de nieuwe president is benoemd, neemt rechterlijk bestuurslid Elmy Elderman deze functie waar. Senior rechter Ulbe van Houten maakt als tijdelijk rechterlijk bestuurslid het gerechtshuis in deze periode compleet.

Tijdige rechtspraak

Speerpunt

Burgers, overheden en bedrijven hebben er recht op dat zij snel duidelijkheid krijgen over de uitkomst van hun rechtszaak, zodat zij verder kunnen met hun leven, hun projecten of hun onderneming.

Omdat de Rechtspraak kampt met achterstanden, en zaken niet altijd worden afgedaan binnen de daarvoor geldende wettelijke termijnen, is tijdige rechtspraak een groot speerpunt. Doel is dat eind 2025 de afgesproken doorlooptijden voor rechtszaken worden gehaald.

Tussenbalans

2023 was aanvankelijk het laatste jaar van het programma Tijdige rechtspraak. Landelijk is inmiddels besloten om het programma met twee jaar te verlengen, tot eind 2025. Nadat in de afgelopen jaren vooral is gekeken naar het wegwerken van achterstanden en binnen de wettelijke termijn afdoen, gaat de focus in 2024 vooral op planning en voorspelbaarheid.

De rechtbank Overijssel heeft dit momentum gebruikt om een tussenbalans op te maken. Waar staan we op dit moment, en waar kan het nog beter?

Herijking doelen

Daarbij is ook kritisch gekeken naar een aantal doelen dat bij aanvang van het programma als uitgangspunt is genomen. Zo is het op basis van de gangbare praktijk bij kanton- en handelsrecht en toezicht niet realistisch om te verwachten dat een 100% score wordt gehaald voor het halen van de doorlooptijden. Dit komt onder meer omdat procespartijen zelf vaak om uitstel vragen.

Het is dan beter om de energie te richten op het behoud van een bestaand percentage van rond de 80%, dan veel energie te steken in een nog beperkt mogelijke groei.

Vooruitblik

In ons jaarplan 2024 keken we al vooruit naar het komende jaar. Hierin staat het plannen en roosteren van beschikbare menskracht, voorzieningen en het slimmer organiseren hiervan bovenaan de agenda.

In het traject “Plankader” gaan we de kaders voor het plannen en roosteren verbeteren en vereenvoudigen. Andere rechtbanken gingen ons hierin al voor. Binnen het project bouwen we voort op de uitkomsten van de LEAN-projecten die verschillende teams hebben doorlopen, en stemmen we deze af met het onderzoek dat promovenda Femke Boelens van de Universiteit Twente in onze rechtbank uitvoert.

De verwachting is dat het project Plankader een beter voorspelbare rechtspraak oplevert voor procespartijen, en minder werkdruk voor onze collega's.

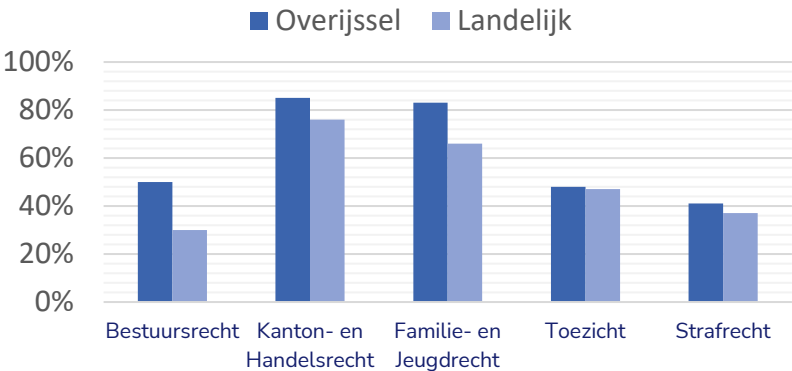
Resultaten Tijdige rechtspraak 2023

- De rechtbank Overijssel heeft bij vier van de vijf rechtsgebieden de laagste achterstanden van alle rechtbanken.
- Bij bestuursrecht en familie- en jeugdrecht daalt de achterstand gestaag verder, bij strafrecht en handel- en kantonrecht is sprake van een stabilisatie.
- Vier van de vijf rechtsgebieden horen bij de top vier van Nederland als het gaat om het halen van de wettelijke doorlooptijden voor zaken. Het vijfde rechtsgebied – toezicht - scoort gemiddeld.
- Bij verschillende teams zijn via zogeheten LEAN-projecten de werkprocessen doelmatiger gemaakt.

“In 2024 gaan we vooral kijken naar het plannen en roosteren ”

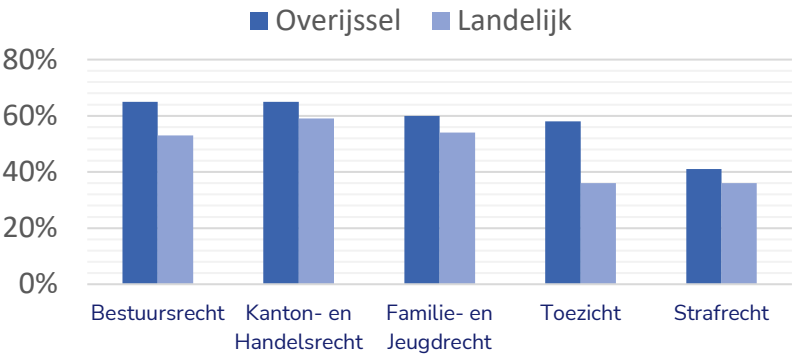
Doorlooptijden per 31 december 2023

(percentage binnen de wettelijke norm)

Werkvoorraad per 31 december 2023

(percentage binnen de afgesproken norm)

Digitalisering

De Rechtspraak werkt steeds digitaler. De afgelopen jaren zijn grote vernieuwingen ingezet. Deze komen langzamerhand tot uitvoering. Digitalisering dient meerdere doelen. Allereerst wordt de Rechtspraak toegankelijker en eenvoudiger voor de samenleving. Het indienen van zaken en informatie kan steeds vaker digitaal, en zittingen vinden ook online of hybride plaats.

Maar ook leidt digitalisering ertoe dat we onze eigen werkprocessen kunnen verbeteren, vereenvoudigen en versnellen. Intern werken we steeds vaker met digitale dossiers in plaats van papieren, of met beeld- en geluidsmateriaal in plaats van uitgeschreven transcripties.

Voor de controleerbaarheid, transparantie en voorspelbaarheid van de Rechtspraak is het verder van belang dat kwalitatieve data voor bijvoorbeeld onderzoekers, collega's ketenpartners, journalisten of rechtszoekenden beschikbaar is.

De tijdelijke video- en geluidsapparatuur in een aantal zittingszalen die tijdens de coronaperiode is geplaatst, is in het afgelopen jaar vervangen door permanente apparatuur, zodat het ook mogelijk blijft om van afstand zittingen bij te wonen.

Tot slot is in het openbaar gebied van de gerechten het narrowcasting-systeem - beeldschermen waarop onder meer de zittingsplanning wordt gedeeld – vervangen en de informatievoorziening verbeterd.

Efficiënter en sneller digitaal werken

Om sneller en efficiënter te kunnen werken worden ook de systemen verder gedigitaliseerd. Verschillende interne systemen (Civiel, Berber) zijn in 2023 gemoderniseerd. Ook zijn voorbereidingen getroffen voor het (verder) invoeren van het digitale zaaksdossier en het digitaal werkdoosier. Hierdoor zijn zaken straks van indiening tot archivering volledig digitaal.

Ook wordt gekeken naar de onderlinge verbindingen tussen de rechtbanksystemen en de systemen van vaste ketenpartners als het Openbaar Ministerie, de advocatuur en bewindvoerders.

Toegankelijk

Efficiënt

Eenvoudig

Snel

Digitaal toegankelijke rechtspraak

In 2023 is digitale toegang bij gemeenschappelijke echtscheidingsverzoeken bij de rechtbank in Almelo definitief mogelijk geworden. Ook in Zwolle worden voorbereidingen getroffen om vanaf februari 2024 digitale verzoeken te kunnen verwerken.

Het team Bestuursrecht is in december 2023 van start gegaan met digitaal procederen in lokale belastingzaken. Om volledig digitaal te kunnen werken worden alle dossiers gedigitaliseerd, en is het digitale dossier voortaan leidend. Hiervoor worden fysieke documenten gescand, gecontroleerd en vervolgens aan het digitale dossier toegevoegd.

In 2023 hebben we verder voorbereidingen getroffen voor het afstoten van het verouderde systeem Compas voor strafzaken.

Meters maken en meters voorbereiden

Terwijl in 2023 veel digitaliseringsprojecten zijn uitgevoerd, is ook tijd uitgetrokken om nieuwe projecten voor te bereiden. Voor 2024 staat de overgang naar Microsoft 365 op de rol, waar de gehele organisatie mee te maken krijgt. Ook verwachten we bij een aantal andere zaakstromen digitale toegang te realiseren.

De implementatie en modernisering van de digitale systemen is een forse extra opgave, terwijl het werk gewoon doorgaat. Dit vraagt veel capaciteit en improvisatievermogen van de IT-medewerkers en van de collega's in de gerechtelijke teams.

Kwaliteit en kennis

Visitatie

Op 15 en 16 februari 2023 bezochten vijf leden van de landelijke visitatiecommissie de rechtbank Overijssel. In de visitatie stond de kwaliteit van de rechtspraak centraal, en de mate waarin de gehanteerde professionele standaarden hieraan een bijdrage leveren.

De commissie constateert dat er in veel teams een hoog kwaliteitsbesef, collegialiteit en trots aanwezig is. Het kwaliteitsbeleid is inhoudelijk en gericht op individueel professioneel niveau, minder op teamniveau, of rechtsgebied overstijgend.

Wat de commissie ook ziet is dat het gesprek over kwaliteit niet aan de kapstok van de professionele standaarden wordt opgehangen, maar juist op herkenbare thema's als tijdige rechtspraak, klare taal, één 1 gezin één rechter of het doen van mondelinge uitspraken.

Ook ziet de commissie mooie voorbeelden van innovatie, zoals de schuldenfunctionaris of een training over wraking.

Aandachtspunten

Aandachtspunt dat de commissie meegeeft is de collectieve borging van de kwaliteitsontwikkeling. Daarnaast signaleert zij dat de werkdruk soms zo hoog is dat de tijd ontbreekt om na te denken over kwaliteitsverbetering. Mensen moeten vrij worden gespeeld om met kwaliteit bezig te zijn.

Een tweede aandachtspunt is het opschalen van de innovaties. Hoe kunnen goed werkende innovaties tot verdere wasdom komen binnen de rechtbank of landelijk binnen de Rechtspraak? Daarnaast was het beeld dat de mate van digitalisering per team erg verschilt, en dat dit leidt tot versnippering.

Met de bevindingen van de visitatiecommissie in de hand is de rechtbank aan de slag gegaan om verbeteringen door te voeren.

De kwaliteitscommissie wordt opnieuw geactiveerd, en er zijn activiteiten opgestart voor het versterken van intervisie en feedback. We willen onze collega's zo goed mogelijk binden en boeien, om zo een sterkere organisatie te krijgen en verloop van medewerkers (en daarmee kennis en kwaliteit) te beperken.

Samen met de kwaliteitscommissie wil het bestuur kijken welke kwaliteitsdoelstellingen en – initiatieven we verder willen ontplooiën. Wat willen we precies bereiken?

Daarnaast is door een takenverschuiving binnen het team Bedrijfsvoering meer lijn gebracht in de digitalisering.

Uit de teams

Team Handel- en Kantonrecht

Meerwerk

Het team Kanton- en Handelsrecht heeft in 2023 meer zaken behandeld dan begroot. In 2023 is (opnieuw) een (niet voorziene) megazaak behandeld. De trend dat zaken gemiddeld omvangrijker en complexer worden heeft zich in 2023 - onder meer als gevolg van Europese regelgeving - doorgezet. Ambtshalve toetsing van vooral algemene voorwaarden vraagt continue aandacht en lokale en landelijke afstemming.

Vanwege vertrek van medewerkers was er veel beweging in het team, waardoor specifieke kennis opnieuw moest worden opgebouwd. Nieuwe collega's zijn ingewerkt en opgeleid, waaronder zeven gerechtsjuristen en zes rechters in opleiding. Daarnaast heeft het team maximaal bijgedragen aan landelijke expertgroepen, werkgroepen en redactieraden en rechtbankbrede taken.

Schuldenaanpak

Vanuit het team is een schuldenaanpak opgezet. Per 1 december 2022 worden rechtbankbreed schuldenfunctionarissen ingezet die rechtszoekenden met (problematische) schulden in contact brengen met de gemeentelijke schuldhulpverlening.

Schuldenfunctionarissen hebben het afgelopen jaar ongeveer dertig keer zorg gedragen voor een warme overdracht. Het projectteam draagt zorg voor interne afstemming en onderhoud de externe contacten met onder meer 25 gemeenten. Daarnaast is het team betrokken bij de voorbereidingen voor het landelijke experiment van de Nabijheidsrechter (zie kader).

Tijdige rechtspraak

Er is een externe LEAN-deskundige ingezet om samen met een brede projectgroep uit het team het werkproces kantonbodemzaken op tegenspraak te analyseren. Het team is aan de slag gegaan met hun aanbevelingen. Het werkproces is per oktober vorig jaar aangepast. Landelijk gezien doen we het voor wat betreft de doorlooptijden nog steeds erg goed en we hebben ook onze werkvoorraad op orde.

Helder taalgebruik en openbaarheid

Kanton en Handel zet zich al langere tijd in voor helder taalgebruik in brieven en vonnissen. Vorig jaar hebben we daarover (onder meer tijdens een spiegelbijeenkomst) positieve geluiden vanuit de balie en deurwaarders terug gekregen. Vanuit het team zijn daarnaast meer uitspraken gepubliceerd.

Team Strafrecht

Samen verder

In het jaar 2023 is de samenwerking tussen het Openbaar Ministerie (OM), de rechtbank Gelderland en de rechtbank Overijssel geïntensiveerd met het nieuw opgestarte project 'Samen Verder'. Het doel van het project is met name het optimaliseren van de planning van zaken in het traject tussen het OM en de rechtbanken.

Voor de rechtbank betekent dit vooral een verbetering van de zittingsplanning. Dat wordt onder meer bereikt door inzicht in elkaars werkprocessen en goede onderlinge afstemming. In 2023 is hiermee een goede start gemaakt.

Van Overlegrechter naar Nabijheidsrechter...

"Soms is een geschil voor je gevoel te klein om naar de rechter te stappen, maar wil je het er ook niet bij laten zitten". Aan het woord is Erik Koster. De afgelopen jaren was hij voor de rechtbank Overijssel actief als Overlegrechter. "Dit is een laagdrempelige, snelle en goedkope vorm van rechtspraak, die het vinden van een gezamenlijke oplossing voorop stelt."

Als voorbeeld noemt Koster een zaak tussen twee burens. "De ene buur wilde een verdieping op een carport bouwen. In het schuine dak van die opbouw zou een dakraam komen. Vanuit het nieuwe raam keken ze rechtstreeks in de tuin én de badkamer van de burens. De burens legden daarop de bouw stil. Onderling maakten ze de afspraak dat het dakraam nooit verder dan 2 centimeter open zou staan. Maar toen het huis werd verkocht, wilden de nieuwe bewoners het raam volledig open kunnen doen."

"Soms is een geschil voor je gevoel te klein om naar de rechter te stappen, maar wil je het er ook niet bij laten zitten"

Erik Koster, Overlegrechter

De zaak belandde bij de Overlegrechter. Erik Koster: "Ik ga dan vaak op locatie. Enerzijds om me een goed beeld van de situatie te vormen, maar vaak kan ik door een opmerking of gerichte vraag al laten doorschemeren waar de zaak juridisch heengaat. De ervaring leert dat partijen dan vaak zelf al in gesprek gaan om tot een oplossing te komen."

In dit geval bleken de twee heren des huizes redelijk handig. Nog tijdens het bezoek bedachten ze een oplossing waarbij het raam wel verder open kon, maar waarbij een raamwerk ervoor zorgde dat niet in de tuin en de badkamer kon worden gekeken."

Op basis van de positieve ervaringen met de Overlegrechter, wordt landelijk een pilot opgestart onder de titel Nabijheidsrechter. De Nabijheidsrechter richt zich ook op relatief kleine geschillen waar een gezamenlijke oplossing de voorkeur heeft. Alleen zal hier meer dwang bij de verwerende partij liggen om mee te doen.

Januari 2023

Kinderen Syriëgangsters blijven onder bescherming jeugdzorg

De kinderrechter beslist dat een aantal kinderen van moeders die in 2015 naar Syrië reisden om daar te helpen in de oorlog, voorlopig onder bescherming van jeugdzorg blijven. De moeders zijn eind 2022 terug gekomen naar Nederland, en verbleven op dat moment in een penitentiare inrichting.

Februari 2023

Lange celstraffen voor aanslagen Twente en Gronau (D.)

Twee mannen worden veroordeeld tot celstraffen van bijna 27 jaar en 10 jaar voor hun betrokkenheid bij meerdere aanslagen in Almelo, Enschede en het Duitse Gronau. Het gaat om de opdrachtgever en organisator; de daadwerkelijke plegers zijn eerder al veroordeeld.

April 2023

Onrechtmatig handelen Staat bij toeslagenaffaire

De Staat handelde onrechtmatig tegen twee gedupeerde ouders van de toeslagenaffaire, oordeelt de rechtbank. De Staat hield bij het vaststellen en terugvorderen van de ontvangen kinderopvangtoeslag te weinig rekening met de gevolgen voor de ouders. De staat wordt aansprakelijk gesteld voor de schade die zij hierdoor hebben geleden.

Juni 2023

Herbeoordeling schades kanaal Almelo – De Haandrik

De bestuursrechter oordeelt dat de provincie Overijssel opnieuw moet kijken naar bezwaren van gedupeerde huizenbezitters langs het kanaal Almelo – De Haandrik. Aan de huizen is schade ontstaan, al dan niet door werkzaamheden van de provincie. De rechter vindt dat de provincie de bezwaren van de bewoners te makkelijk van tafel veegt, en ingebrachte schaderapporten onvoldoende meeneemt.

Uit de teams

Vervolg team Strafrecht

Pilot audiovisueel

AVR (audiovisuele registratie) is een onderdeel van de – mogelijke – nieuwe bewijsvoering in het kader van het nieuwe Wetboek van Strafvordering. Er wordt vooruitlopend op invoering geëxperimenteerd met een nieuwe regeling die bepaalt dat een audiovisuele opname (beelden van bewakingscamera's en van het verdachteverhoor) kan gelden als vervanging van een schriftelijk proces-verbaal en als zelfstandig bewijsmiddel. Het is het belangrijk om de haalbaarheid hiervan te toetsen voor invoering van het nieuwe wetboek, en onze rechtbank is één van de pilotgerechten.

Mediation in strafrecht

De pilot mediation in strafzaken is verder uitgebreid in 2023. Er is dit jaar voor het eerst gewerkt met een eindezaaksverklaring in zaken waarin een succesvolle mediation heeft plaatsgevonden. In het begin van 2023 was dit alleen mogelijk in jeugdzaken, aan het einde van 2023 is dit uitgebreid met zaken van adolescenten.

Veiligheid

Veiligheid van medewerkers en bezoekers heeft veel aandacht gehad. Zo is er voor het kabinet rechter-commissaris en leden van de landelijke parketkamers die hoog risico zaken behandelen een familiebijeenkomst georganiseerd. Ook voor de mentale weerbaarheid is aandacht, onder meer door de mogelijkheid van begeleiding van collega's die mentaal belastende zaken doen.

Team Bestuursrecht

Lastig jaar

Waar het team na de coronajaren in 2023 dacht weer op volle sterkte aan de slag te kunnen met goede en tijdige bestuursrechtspraak, is dat in de praktijk tegengevallen. Dit had vooral te maken met een zeer hoog percentage langdurige uitval bij de rechters. Medio 2023 waren er daardoor van de twaalf rechters nog maar zeven aan het werk. Vooral het overlijden van rechter John Bouwman in het voorjaar is hard aangekomen.

Door het uitvallen van de teamvoorzitter begin van het jaar en het vertrek van de waarnemend teamvoorzitter in september was het ook in een ander opzicht geen normaal jaar. Onvermijdelijk zijn daardoor voorraden opgelopen, vooral in de variëzaken en het omgevingsrecht. De afhandeling van sociale zekerheidszaken binnen twintig weken is niet in het gedrang gekomen. Eind 2023 was de bezetting weer nagenoeg op orde en in 2024 wordt ingezet op het wegwerken van de achterstanden.

Digitalisering

In 2023 zijn belangrijke stappen gezet op het gebied van digitalisering. Zo is het technisch en uiterlijk volledig vernieuwde systeem Berber in gebruik genomen en is in december de zaakstroom lokale belastingen gedigitaliseerd. In die zaken kunnen partijen volledig digitaal stukken indienen en hun procesdossier bekijken. Intern worden deze zaken digitaal behandeld in het digitaal werkdossier (DWD).

Voor de sociale zekerheidszaken worden de papieren dossiers gescand voor DWD zodat ook die zaken intern digitaal kunnen worden behandeld. In 2024 wordt de digitalisering ook bij andere zaakstromen doorgevoerd.

Uit de teams

Vervolg team Bestuursrecht

Inhoudelijk

De voorbereidingen op de per 1 januari 2024 ingevoerde Omgevingswet zijn in 2023 geïntensiveerd en de samenwerking met rechtbank Noord-Nederland in de gezamenlijke omgevingskamer is voortgezet. Met name in het vreemdelingsrecht is ook dit jaar weer veel energie gestoken in het zo efficiënt mogelijk afdoen van de vele beroepen tegen het niet nakomen van de wettelijke beslistermijnen.

**Team
Toezicht**

Kwaliteitsbureau insolventie

Het team Toezicht heeft in 2023 een kwaliteitsbureau voor insolventiezaken opgericht. Dit bureau organiseert periodieke kantoorgesprekken met curatoren en Wsnp-bewindvoerders en volgt de prestaties van de curatoren doorlopend. Eind 2023 heeft het team de plannen voor periodieke kantoorgesprekken met de curatoren gedeeld en die plannen zijn enthousiast ontvangen. Daarnaast is het uitstelbeleid voor insolventiezaken herzien en verscherpt om zo de doorlooptijden te verkorten.

Bewindsbureau

De digitalisering op het gebied van curatele, bewind en mentorschap is gestaag verder gegaan. Steeds meer verslagen en verzoeken worden digitaal ingediend. Dat maakt het werk van uitvoerders en het bewindsbureau eenvoudiger en efficiënter. Door digitalisering en voortdurende herziening van werkprocessen is in 2023 de kwaliteit van het toezicht verbeterd en de doorlooptijd verkort.

Ook zijn in 2023 weer fysieke voorlichtingsbijeenkomsten voor particuliere (familiaire) uitvoerders gehouden. In deze bijeenkomsten worden deelnemers voorgelicht over hun taak als curator, bewindvoerder en mentor en hun verplichtingen aan het bewindsbureau. Voor zowel de uitvoerders als het bewindsbureau zijn het waardevolle bijeenkomsten.

**Team
Familie- en Jeugdrecht**

Team op orde

Het team Familie- en Jeugdrecht kende een roerig jaar met de personele bezetting. Door versterking van de teamstructuur (in de vorm van een pilot) en met de komst van een tweede hoofd juridische ondersteuning, een kwaliteitsmedewerker en een extra juridisch adviseur kan weer vooruit worden gekeken. Door deze versterkingen is er onder meer ruimte gekomen voor een kennisoverleg, zijn er cursussen over diverse onderwerpen gegeven aan de collega's van de griffie en zijn eerste stappen gezet voor het instellen van kennisgroepen voor verschillende rechtsgebieden, om de kwaliteit van de rechtspraak op orde te houden en verder te verbeteren.

Opvallende rechtszaken

November 2023

Zwolle mocht plannen The Wave afkeuren

De gemeente Zwolle stond in haar recht toen het besloot om niet mee te werken aan plannen voor een nieuwe evenementenhal op de locatie van de huidige IJsselhallen. Dat heeft de rechter bepaald in kort geding. De gemeente had geen vertrouwen in het plan voor The Wave, en stopte de verkoopprocedure van de grond. De initiatiefnemer was het daar niet mee eens, en startte het kort geding.

November 2023

Rechtbank veroordeelt bestuurder Lamborghini

Een 31-jarige man is veroordeeld tot een taakstraf omdat hij in maart 2022 met snelheden rond de 300 kilometer per uur met zijn Lamborghini over de A-28 reed. Het voertuig crashte, waarbij als door een wonder niemand gewond raakte. Volgens de rechter heeft de man andere weggebruikers met zijn gedrag in levensgevaar gebracht.

December 2023

30 jaar cel voor dubbele moord McDonald's Zwolle

De rechtbank Overijssel veroordeelt een 34-jarige man tot een gevangenisstraf van 30 jaar voor het plegen van een dubbele moord. De man schoot op 30 maart 2022 op klaarlichte dag twee broers van dichtbij neer in een drukbezocht McDonald's-restaurant in Zwolle.

December 2023

Minister mag "vergeten" natuur extra beschermen

De bestuursrechter oordeelt dat de minister voor Natuur en Stikstof terecht extra planten en dieren beschermt in kwetsbare Natura 2000 gebieden. De 220 "nieuwe" soorten waren bij de aanwijzing in 2008 ten onrechte vergeten. Agrariërs vochten de wijziging van de van de lijst met beschermde soorten aan, omdat deze in de toekomst kan leiden tot strengere stikstofregels.

Uit de teams

Vervolg team Familie- en Jeugdrecht

Kennis

Voor het eerst heeft het team afgelopen jaar een studie-3-daagse gehouden om in een veilige setting met elkaar stil te staan bij de vakinhoud en de persoonlijke verbinding in het team. In lezingen en kennissessies is onder meer stil gestaan bij het omgaan met de emotionele impact van sommige zaken en zittingen, heeft Vanessa Maes een lezing gegeven over solo-parallel ouderschap en zijn de collega's meegenomen op een juridische wandeling door afstamming, gezag en omgang. De studieweek heeft het team en de leiding waardevolle lessen opgeleverd voor de toekomst.

Reflectie

In 2023 is het team aan de gang gegaan met de implementatie van de aanbevelingen van het landelijke reflectierapport Recht doen aan kinderen en ouders.

Er is een pilot gestart waarin procespartijen verplicht zijn met een advocaat te procederen. Ook wordt het horen van kinderen (8-12 jaar) in echtscheidingszaken voorbereid, en bekijkt het team hoe op zittingen meer tijd en aandacht kan worden besteed aan persoonlijke omstandigheden van procespartijen. Tot slot nemen collega's uit het team deel aan een landelijke werkgroep die studeert op een aantal lange termijn aanbevelingen uit het rapport.

Klantreis

In het afgelopen jaar zijn op basis van een klantreis-studie bij ondertoezichtstelling van gezinnen met kinderen verbeteringen aangebracht in de communicatie. Hierbij hebben we vooral gekeken hoe de behandeling en communicatie over deze verzoeken bij de betrokkenen overkomt. Het gaat om beslissingen die veel impact hebben in de persoonlijke leefomgeving.

Uitwisseling

In juni bracht een aantal collega's van het team Familie- en Jeugdrecht een bezoek aan het Oberlandesgericht Celle en het Amtsgericht Hannover. Het was een tegenbezoek, nadat in 2022 Duitse collega-rechters op bezoek waren geweest op de locatie Almelo.

Aan de hand van een casus werden in Celle de verschillen en overeenkomsten bekeken tussen de Nederlandse en Duitse aanpak van kinderen die in vechtscheidingen belanden, of in hun ontwikkeling worden bedreigd. Ook werd gezamenlijk naar de film "De stem van het kind" van Pieter Fleury gekeken. Fleury was zelf ook aanwezig om aan de Duitse en Overijsselse collega's uitleg te geven over de totstandkoming van de film.

In Hannover zag het team hoe Duitse rechters in het geval van huiselijk geweld ouders veel sneller het gezag ontnemen.

Het bezoek werd afgesloten met de constatering dat de Duitse collega's op een vergelijkbare manier met kinderen omgaan en praten, en dat zij dezelfde beperkingen ervaren om hun werk goed te doen. Uiteindelijk gaat het erom dat we het leven van kwetsbare kinderen een beetje beter maken.

Mediation

De rechtbank Overijssel zag het aantal mediations in strafzaken in 2023 flink groeien, van 98 naar 150. In een mediationtraject worden het slachtoffer en vermeende dader met elkaar in contact gebracht. Dit kan belangrijk zijn in de verwerking van de gevolgen door het slachtoffer en helpen om de dader de gevolgen van zijn daad te laten inzien. Slaagt zo'n bemiddelingspoging, dan weegt de rechter dat mee in de strafmaat.

In de Twentsche Courant Tubantia werd in november aandacht besteed aan het groeiende aantal mediations in strafzaken. Uit het artikel blijkt dat onderling contact vaak angst wegneemt. Dat scheelt enorm in de verwerking. Ook maakt het praten reële schadevergoedingen makkelijker bereikbaar. Het belangrijkste is dat beide partijen kunnen afsluiten. Dat kun je als rechter niet voor ze doen.

Bij de rechtbanken Overijssel en Gelderland wordt een pilot uitgevoerd om te zien of bij jongeren zelfs helemaal kan worden afgezien van een strafzaak als er een succesvol mediationtraject is tussen slachtoffer en verdachte. In zo'n geval leidt dit tot een eindezaaksverklaring door de rechter. In het afgelopen jaar zijn verschillende eindezaaksverklaringen uitgesproken.

Meer Overijsselse slachtoffers kijken dader in ogen: 'Blij dat ik weet wie jongens onder bivakmuts zijn'

Maarten Schoon 9 november 2023, 20:20

Laatste update 10 november 2023, 7:12

Het aantal Overijsselse slachtoffers dat om tafel gaat met de dader stijgt. Hoewel de aantallen wellicht relatief klein zijn ziet de rechtbank in Overijssel dat slachtoffers van misdrijven er baat bij hebben. Het succes van mediation. „Het scheelt enorm in de verwerking.”

Bij zakelijke geschillen of echtscheidingen is het al langer gebruikelijk dat een rechter eerst aan partijen vraagt 'of ze er samen kunnen uitkomen'. In strafzaken is het een relatief nieuw fenomeen. Sinds vorig jaar kunnen Overijsselse slachtoffers minderjarige verdachten in de ogen kijken. 1 oktober begon de proef met jongvolwassenen. Dat is goed nieuws voor beide partijen, zegt strafrechter Els Vijftigschild.

Personeel en organisatie

In het afgelopen jaar hebben we aandacht besteed aan het werven en binden van veel nieuwe collega's. Het is ons gelukt om vrijwel alle vacatures te vervullen in een krappe arbeidsmarkt. We hebben bijna 90 nieuwe collega's mogen verwelkomen. Het gemiddeld aantal fte's steeg met 12,5 ten opzichte van 2022.

In 2023 hebben we meerdere acties ondernomen om de werving van nieuwe medewerkers te verbeteren. We haken aan bij de arbeidsmarktcampagne die landelijk is gestart (zie elders in de jaarverslag), we hebben kritisch gekeken naar onze vacatureteksten en benutten meer en betere kanalen om potentiële werknemers te interesseren. Ook doen we mee met een landelijk traineetraject voor pas-afgestudeerde juristen.

Ons verloop is wel wat gestegen naar bijna 10 procent, we hebben van 54 collega's afscheid genomen. Meer dan 50 collega's hebben intern een andere functie gevonden.

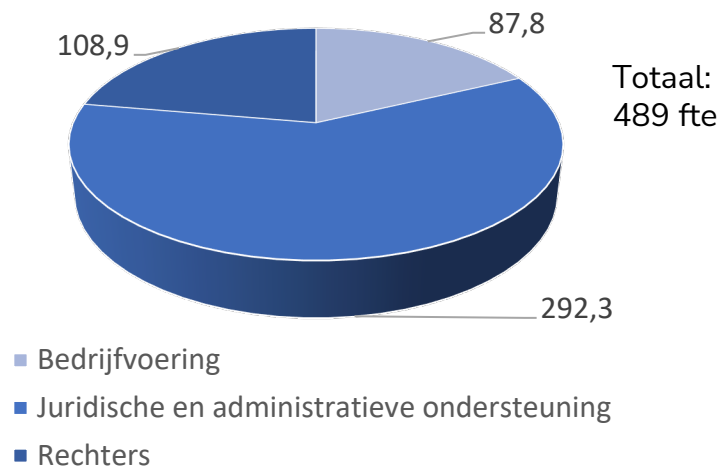

Introductie nieuwe medewerkers

We hebben, naast de introductie in de teams, drie centrale introductiebijeenkomsten voor nieuwe medewerkers uitgevoerd waarin zij uitgebreid worden geïnformeerd over allerlei onderwerpen rondom arbeidsomstandigheden zoals veiligheid en de beschikbaarheid van vertrouwenspersonen.

Het inzetten op het verwelkomen van collega's met een afstand tot de arbeidsmarkt heeft mede door de komst van het publicatiebureau een impuls gekregen.

Opbouw personeel

Verzuim

Helaas is het verzuim in het afgelopen jaar, net als landelijk, gestegen met 1,3 procent. We hebben in de selectie van een nieuwe arbodienstverlener dan ook veel aandacht besteed aan ondersteuning in het voorkomen van verzuim. In 2024 besteden we meer aandacht aan sociale veiligheid, onder meer door voorlichting en we bereiden een regeling voor over ongewenste omgangsvormen. Ook is in 2023 een start gemaakt met het organiseren van ondersteuning voor medewerkers bij mentaal belastend werk.

Welzijn

Er is blijvende aandacht voor het welbevinden van medewerkers. We hebben de adviezen uit het medewerkerwaarderingsonderzoek (MWO) opgevolgd, onder meer door verbeteringen in de span of care van leidinggevenden in enkele teams. De werkdruk bij medewerkers en leidinggevenden in de primaire teams blijft een punt van aandacht en zorg waarbij het gesprek in diverse teams is gevoerd en in verschillende teams ook is gekozen voor het doen van minder zaken en zittingen.

Onze activiteiten om mensen zelf in regie te zetten op de eigen loopbaan hebben we in 2023 onverminderd voortgezet.

Installatie nieuwe rechters

Tijdens een feestelijke installatiezitting in de Grote Kerk in Almelo zijn op 6 oktober 2023 vier rechters en acht senior rechters geïnstalleerd.

Aandacht voor inzet medewerkers met afstand tot de arbeidsmarkt

De rechtbank Overijssel slaagt er steeds beter in om voor een deel van haar werkzaamheden mensen in te huren met een afstand tot de arbeidsmarkt. Eind 2023 waren er veertien medewerkers actief met verschillende taken.

Zo is in 2023 een publicatiebureau opgestart, waar twee medewerkers de anonimisering en publicatie van uitgesproken vonnissen verzorgen. Andere medewerkers zijn actief in het archief, op een griffie, als juridisch ondersteuner of ze ondersteunen de digitalisering van de rechtspraak door het scannen en controleren van documenten.

Het team Personeel en Organisatie heeft goede contacten met gemeentelijke instellingen en bemiddelaars van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, en adviseert de organisatie hoe nog meer mensen uit deze doelgroep kunnen worden ingezet.

Huisvesting

Nieuwbouw rechtbank Almelo

Het bouwrijp maken van de grond voor de bouw van een nieuw gerechtsgebouw in Almelo is begin 2023 afgerond. Verder stond het jaar voornamelijk in het teken van de aanbesteding. Een team medewerkers van het Rijksvastgoedbedrijf, Raad voor de rechtspraak en rechtbank Overijssel voerde daartoe dialoog- en expertgesprekken met de twee geïnteresseerde partijen.

In december zijn de in de gunningscriteria uitgevraagde stukken zorgvuldig beoordeeld door Raad voor de rechtspraak, Rechtbank en het Rijksvastgoedbedrijf. Hierna heeft het Rijksvastgoedbedrijf de opdracht voor het ontwerp, de bouw en het onderhoud gegund aan Dura Vermeer Bouw Hengelo.

In 2024 wordt het ontwerp verder doorontwikkeld tot een definitief ontwerp, in samenwerking met de diverse betrokkenen. De eerste bouwactiviteit, het voorbereiden van de parkeerkelder, is naar verwachting rond de zomer van 2024 te zien. Begin 2025 kan gestart worden met de daadwerkelijke bouw.

De verwachte oplevering is eind 2027 en de ingebruikname van het nieuwe gebouw begin 2028.

Kantongerecht Enschede

In 2023 is een deel van het gerechtsgebouw afgestoten. Ook zijn er aanpassingen gedaan aan de entree en portiersloge van het gebouw. Deze werkzaamheden zijn voor een groot deel afgerond. Begin 2024 worden de laatste werkzaamheden uitgevoerd.

Door de wijzigingen is het gelukt om het gebouw energiezuiniger te maken, waardoor het nu voldoet aan energielabel A. Met dit label zetten we een hele mooie stap richting het verduurzamen van onze locaties. Ook is een veiligere werkplek gecreëerd voor de bode-beveiligers. Daarnaast zijn nieuwe beveiligingssystemen geïmplementeerd om een nog veiligere omgeving voor medewerkers en bezoekers te kunnen bieden.

Artist-impressions van de nieuwe rechtbank in Almelo

Gerechtsgebouw Zwolle

Het kantoorconcept dat door de rechtbank Overijssel is opgesteld en in Zwolle is toegepast is geëvalueerd. De reacties van de teams zijn over het algemeen positief waardoor het kantoorconcept met vertrouwen toegepast kan worden in de nieuwe locatie in Almelo. Kern van het kantoorconcept is dat er in het kantoor ruimte is voor ontmoeting en reuring, maar ook ruimte voor rust en concentratie.

De veiligheid van medewerkers, procespartijen en bezoekers is van groot belang. Om een veilige omgeving te kunnen bieden, is de inrichting van een van de grotere zittingszalen aangepast.

In 2023 zijn er veel voorbereidende werkzaamheden opgestart voor projecten die in 2024 van start gaan waaronder het aanpassen van de hoofdentree omdat de huidige opzet geen prettige werkomgeving biedt voor onze medewerkers van de ontvangstbalie.

Beveiliging en veiligheid

Jaarlijks bezoeken grote aantallen mensen onze gerechtsgebouwen. Bezoekers én medewerkers moeten erop kunnen vertrouwen dat zij zich in een veilige omgeving begeven. In de rechtbank worden dagelijks, zichtbaar en onzichtbaar, maatregelen getroffen om deze veiligheid te waarborgen. In 2023 hebben in totaal 116.444 mensen de rechtbank Overijssel bezocht. Dit is een toename van bijna 32.000 ten opzichte van 2022.

Als de situatie daarom vraagt wordt aan een zitting een hoger risiconiveau toegekend. In 2023 hebben 233 risicovolle zittingen plaatsgevonden waarbij extra veiligheidsmaatregelen zijn genomen om de veiligheid van onze bezoekers en medewerkers te waarborgen.

Toegangscontroles

Bij binnenkomst in de rechtbank worden toegangscontroles uitgevoerd om te voorkomen dat ongewenste voorwerpen het gebouw binnen worden gebracht. Tijdens deze controles worden regelmatig voorwerpen in bewaring genomen. In 2023 waren dat voornamelijk messen, scharen en gereedschap.

Incidenten

De rechtbank Overijssel registreert en evalueert alle incidenten. Op basis van deze incidentenregistratie- en evaluatie wordt bekeken of beveiligingsmaatregelen- en procedures en moeten worden herzien. In 2023 hebben 111 incidenten plaatsgevonden op het gebied van agressie en geweld, datalekken en bedrijfshulpverlening.

Projecten

In 2023 hebben meerdere projecten plaatsgevonden bij de rechtbank Overijssel op het gebied van veiligheid en beveiliging. Hieronder worden deze kort toegelicht:

Pre-employment screening

In 2023 is bij de rechtbank Overijssel de pilot pre-employment screening van start gegaan. Het doel van de pre-employment screening is het behalen van een hoger veiligheids-, integriteits- en betrouwbaarheidsniveau van aan te nemen medewerkers. In 2024 wordt deze pilot verder voortgezet.

Nieuwe opleidingsorganisatie bedrijfshulpverlening

Na afloop van een meervoudige onderhandse procedure is in 2023 een nieuwe opleider voor de bedrijfshulpverleningsorganisatie geselecteerd. De komende jaren zal de rechtbank Overijssel samen met deze opleider de bedrijfshulpverleningsorganisatie opleiden en trainen op het gebied van bedrijfshulpverlening, EHBO en ontruiming.

BHV-app

Na maanden voorbereiding is in 2023 de pilot met een rijksbrede BHV-app van start gegaan. Met behulp van deze pilot wordt onderzocht in hoeverre een BHV-app de huidige alarmerings-systemen (deels) kan vervangen en in hoeverre de app inzicht geeft in de beschikbaarheid en inzetbaarheid van de BHV'ers.

Duurzaamheid

In 2023 heeft de rechtbank Overijssel verder uitvoering gegeven aan de duurzaamheidsaanpak die in 2022 is vastgesteld.

Afvalscheiding

Begin 2023 is een nieuw systeem van afvalscheiding ingevoerd dat meer lijkt op de manier waarop ook thuis afval wordt gescheiden. Dit betekent onder meer dat drankkartonnen en blik bij het plasticafval mag. Doel is om de hoeveelheid restafval te reduceren naar 35 procent in 2030.

Elektrische poolauto

In 2023 is de tweede elektrische poolauto in gebruik genomen. De aanschaf is onderdeel van de doelstelling om de dienstwagenvloot te verduurzamen. Daarnaast bekijken we of we met minder poolauto's toe kunnen door efficiënter gebruik en het stimuleren van openbaar vervoer en fiets.

Koffiebekers

Vlak voor het einde van het jaar zijn in onze rechtbankgebouwen nieuwe, herbruikbare koffiebekers geïntroduceerd. De nieuwe bekens zijn afwasbaar, en vervangen de kartonnen wegwerpbekers. De vervanging van de koffiebekers heeft als doel om als rechtbank minder wegwerpartikelen te gebruiken.

Communicatie en voorlichting

Perswoordvoering en nieuwsberichten

In 2023 waren er bij de rechtbank Overijssel iets minder zaken met grote mediabelangstelling dan in voorgaande jaren. Uitschieters waren de zaken rond het schietincident in een McDonalds-restaurant in Zwolle en de uitspraak in de zaak rond een aantal aanslagen in Twente en het Duitse Gronau.

De rechtbank publiceerde 25 nieuwsberichten, waarvan een aantal voorzien van een video met duiding van een van onze persrechters.

De aanwezigheid van de rechtbank op social media is geïntensiveerd. Naast goedlopende LinkedIn- en X-accounts is de rechtbank nu ook te volgen via Instagram.

Publiekscommunicatie

De rechtbank ontving in 2023 bijna 200 groepen scholieren die een zitting kwamen bijwonen. In totaal verwelkomden we ruim 3000 leerlingen.

In de Week van de Rechtspraak in november bezochten onze rechters 58 klassen door de hele provincie. De open dag in Almelo op 11 november trok een recordaantal van bijna 3000 bezoekers. Nog eens 250 mensen namen een kijkje in het Zwolse gerechtsgebouw tijdens de Open Monumentendag op 9 september. Er was die dag geen programma georganiseerd, wel traden er verschillende koren uit Zwolle op.

Best gelezen nieuwsberichten

Bij opvallende rechtszaken plaatsen wij vaak zelf een nieuwsbericht op www.rechtspraak.nl. Hieronder de drie best gelezen berichten van het afgelopen jaar:

1. **Staat handelde onrechtmatig tegen 2 gedupeerde ouders toeslagenaffaire** (14.002 bezoekers, 16.718 pageviews)
2. **Celstraf voor ontucht op camping** (3.417 bezoekers, 3.720 pageviews)
3. **30 jaar cel voor dubbele moord McDonald's Zwolle** (1.173 bezoekers, 1.597 pageviews)

Staat handelde onrechtmatig tegen 2 gedupeerde ouders toeslagenaffaire

Almelo, 25 april 2023

De rechtbank Overijssel oordeelt dat de Staat onrechtmatig handelde tegen 2 gedupeerde ouders van de toeslagenaffaire. De Staat hield bij de vaststellingsbesluiten en de terugvorderingsbesluiten over de jaren 2008 tot en met 2015 geen rekening met het evenredigheidsbeginsel. De Staat is aansprakelijk voor de schade die daardoor voor de 2 gedupeerde ouders ontstond. De rechtbank wijst de vordering over 2005 en 2006 af.

Publicatie vonnissen

In april 2023 is binnen de rechtbank Overijssel een publicatiebureau gestart dat ervoor zorgt dat de vonnissen die worden uitgesproken geanonimiseerd op de website www.rechtspraak.nl worden geplaatst.

De Rechtspraak wil het aantal gepubliceerde vonnissen fors verhogen, onder meer om de transparantie en controleerbaarheid van de rechtspraak te vergroten. In 2023 zijn 1.819 vonnissen gepubliceerd; een stijging van dertig procent ten opzichte van 2022. Het publicatiebureau wordt bemenst door werknemers met een afstand tot de arbeidsmarkt. Naar aanleiding hiervan zijn verschillende positieve publicaties verschenen in vakmedia.

Arbeidsmarktcommunicatie

In september 2023 is een grote landelijke campagne van start gegaan om de Rechtspraak te etaleren als een aantrekkelijke werkgever. Ons team communicatie heeft de start van de campagne aangegrepen om – samen met de collega's van Personeel en Organisatie lokaal de arbeidsmarktcommunicatie te verbeteren. Betere vacatureteksten, meer verhalen over het werken bij de rechtbank, nieuw foto- en videomateriaal en veel aandacht op onder meer social media dragen eraan bij dat we meer geschikte kandidaten vinden voor openstaande functies.

Voor het vervaardigen van het landelijke foto- en videomateriaal was de rechtbank in Zwolle een van de decors, en er zijn veel collega's van onze rechtbank te zien in de fotografie en video.

Klachten

Wie niet tevreden is over de handelwijze van de rechtbank, kan een klacht indienen. In 2023 werden bij de rechtbank Overijssel 65 klachten ingediend. Dat zijn er 17 minder dan in 2022. De belangrijkste redenen om een klacht in te dienen waren:

1. Bejegening (15x)
2. Tijdsduur procedures (13x)
3. Rechterlijke beslissing* (10x)

*) Klachten over beslissingen van rechters worden niet in behandeling genomen. De rechter is onafhankelijk. Tegen deze beslissingen kan veelal wel in hoger beroep worden gegaan.

Aantal zaken en financiën

Aantal rechtszaken

Voorin dit jaarverslag heeft u kunnen lezen dat de rechtbank Overijssel in 2023 93.383 zaken behandelde. Een groei van 5,7 procent ten opzichte van vorig jaar. Wel viel de gemiddelde zwaarte van de afgedane zaken lager uit, waardoor de genormeerde werklast (het aantal uren) afnam met vijftien procent. Hieronder een korte analyse.

Bestuursrecht

De hoge aantallen vreemdelingenzaken (t.o.v. 2022) zijn vooral veroorzaakt door de beroepen niet tijdig. Dit zijn beroepszaken tegen de overheid die niet binnen de daarvoor geldende termijn een beslissing neemt. Er wordt dan een schadevergoeding toegekend.

Er was voor 2023 landelijk rekening gehouden met veel meer vreemdelingenzaken. Omdat de rechtspraak per zaak wordt gefinancierd leidt dit tot minder inkomsten voor de rechtbank. Dit zogenoemde minderwerk wordt in dit geval middels een hardheidsclausule verrekend.

De personele druk op bestuursrecht was hoog, waardoor er minder dan zaken zijn afgedaan bij bestuurs- (vier procent) én belastingrecht (vijftien procent).

Kanton- en handelsrecht

Bij handelsrecht zijn twintig procent minder zaken afgedaan. De al langer verwachte toename van het aantal faillissementen was eind 2023 zichtbaar. Vooral ondernemers vroegen vaker zelf faillissement aan. De handelszaken waren vorig jaar gemiddeld wel ingewikkelder. Dat zien we terug in de lagere afname van de werklast.

Bij de lichtere kantonzaken zagen we bij handel een hogere instroom dan verwacht (deels herstel teruggang na corona). Ook bij bewind zijn meer zaken afgedaan.

Strafrecht

Bij strafrecht daalde het aantal afgedane zaken met dertien procent. De zaken werden wel ingewikkelder en omvangrijker. Het aantal straf-megazaken was veel te hoog ingeschat en afgesproken.

Algemeen

Omdat de lagere productie (met uitzondering van kanton) voor een groot deel veroorzaakt werd door een lagere instroom, zijn de meeste de voorraden verder afgenomen. In onderstaand overzicht ziet u de productie in 2023 per rechtsgebied.

Productgroep	Verschil in uren (werklast)	Verschil in aantallen	Bedrag meer/minderwerk
Handel	-15%	-20%	€ -601.000
Wv faillissementen	-32%	-32%	€ -233.000
Wv handel	-11%	-18%	€ -368.000
Familie	-4%	-4%	€ -166.000
Bestuur	-29%	-4%	€ -995.000
Vreemdelingen	-44%	-18%	€ -2.663.000
Belasting	-18%	-15%	€ -100.000
Strafrecht	-11%	-13%	€ -1.122.000
Kanton	13%	7%	€ 703.000
Wv bewind	7%	8%	€ 215.000
Wv straf	-12%	-18%	€ -25.000
Wv Handel	24%	9%	€ 513.000
Totaal	-15%	-10%	€ -4.944.000
Megazaken	-35%	-35%	€ -720.000
TOTAAL			€ -5.664.000

Financiën

De rechtbank heeft in 2023 minder zaken behandeld dan begroot. Het minderwerk leidt tot een verlies van 5,7 miljoen euro. Dit is tien procent van de omzet.

Positief kostensaldo

Tegenover dit productieverlies staat een positief kostensaldo. Er is in 2023 twee procent minder uitgegeven dan begroot terwijl de inkomsten met vijf procent stegen. Daarmee is het kostensaldo acht procent beter dan begroot.

De lagere uitgaven hangen vooral samen met de inzet van minder personeel. In 2023 werd 14 fte minder ingezet dan begroot, drie procent van de totale personeelsomvang.

Aan de inkomstenkant is een loonprijscompensatie ontvangen die deels al in de kostenbegroting verwerkt was. Hiernaast zijn er extra projectgelden ontvangen.

Het financiële resultaat is een verlies van € 1,8 miljoen euro. Dit is drie procent van de omzet.

	begroot	realisatie	% omzet	verschil	%
inkomsten	€ -51.472.000	€ -54.240.000		€ -2.768.000	5%
uitgaven	€ 51.472.000	€ 50.372.000		€ -1.100.000	-2%
kostensaldo	€ -	€ -3.868.000	-7%	€ -3.868.000	8%
minderwerk		€ 5.664.000	10%	€ 5.664.000	
resultaat	€ -	€ 1.796.000	3%	€ 1.796.000	

Managementparagraaf

Het bestuur is verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering van het gerecht en legt hierover verantwoording af. Om deze verantwoordelijkheid te kunnen waarmaken en de bedrijfsdoelstellingen te kunnen realiseren, zijn interne beheersmaatregelen geformuleerd, het management control systeem.

Beheersomgeving

Aan de besturing en beheersing van de organisatie geeft het gerecht invulling via het jaarplan en de bestuursafspraken met de Raad voor de rechtspraak. Driemaal per jaar worden de (financiële) resultaten in relatie tot de jaarplannen gerapporteerd (na vier, acht en twaalf maanden). Vervolgens vinden bestuurlijke overleggen plaats tussen de Raad voor de rechtspraak en het gerechtshof. Aan het eind van het jaar legt het bestuur in een verslag verantwoording af aan de Raad voor de rechtspraak.

Beheersinstrumentarium

Het gerecht kent een Interne Controlestatuut dat de kaders geeft voor de inrichting, beheersing en toetsing van de interne controle. Het IC-statuuut is vooral en bijna uitsluitend gericht op de controles die uit oogpunt van minimale interne beheersing in het kader van de jaarrekening verplicht zijn.

Daarnaast is er het landelijke toetsingskader “gerechten in control”. Het toetsingskader toetst op basis van vragen of de interne beheersing op orde is voor de volgende deelgebieden:

- Productie (instroom, uitstroom, voorraad)
- Kwaliteit (doorlooptijd, evaluatie, kennis)
- Personeel (tevredenheid, doorstroom, ontwikkeling, roulatie)
- Veiligheid (fysiek, mensen, informatie)
- Financieel (resultaat, eigen vermogen, voldoen aan wet- en regelgeving, projectbeheersing)

Het toetsingskader stelt gerichte vragen om te beoordelen of haar bedrijfsvoering voldoende waarborgen biedt om haar doelstellingen te bereiken doordat adequate beheersingsmaatregelen zijn ingericht.

Uitkomsten interne controle

De in de reviews geconstateerde tekortkomingen bij de interne controle worden daadwerkelijk onderzocht op achtergrond en oorzaak: incidenteel of structureel. Indien de aard structureel is wordt het betreffende proces onder de loep genomen om de tekortkoming de volgende keer te voorkomen. Geconcludeerd wordt dat de achterliggende processen in 2023 m.u.v. autorisatiebeheer primaire systemen (centraal belegd) en meer aandacht voor juist registratie van mega-uren strafrecht, voldoende op orde zijn.

Uitkomsten toetsingskader

Het toetsingskader laat voor 2023 zien dat een risicoanalyse ontbreekt. Voor het overige is de rechtbank Overijssel voldoende ‘in control’.

Risicobeheersing

In het interne controleplan zijn de belangrijkste landelijke geformuleerde risico's voorzien van controles. Door de inrichting van een eigen structurele risicoanalyse zou de IC aangescherpt kunnen worden met lokale risico's op de hierboven benoemde deelgebieden.

Informatie en communicatie

Voor de besturing wordt gebruik gemaakt van een geïntegreerde planning & controlcyclus waarbij zowel voor (plan), tijdens (voortgangsrapportages) als na (verantwoording) realisatie over financiële en niet-financiële resultaten door de teams van het gerecht wordt gerapporteerd. Sturing vindt plaats op basis van afgesproken taakstellingen, prestatie-indicatoren en kostprijzen. Het systeem van interne verantwoording inclusief de prognosekracht heeft in 2023 goed gefunctioneerd.